

KEMLIB

A Lábatlani Helytörténeti Kerekasztal 42. találkozója Bajnán

Május 13-án, pénteken – 2005. szeptember 30-a után másodszer - találkoztak Bajnán a Lábatlani Helytörténeti Kerekasztal tagjai. E látogatáson részt vettek a megyei honismereti szövetséghez tartozó tagtársak is.

A megjelenteket Pallagi Tibor polgármester és Izsó Károly (a képen), nyugalmazott iskolaigazgató-helyettes, helytörténész fogadta. Pallagi Tibor röviden ismertette a község fejlesztése érdekében tett erőfeszítéseiket. Kiemelten szólt az egyház és az önkormányzat támogatásával és persze pályázati pénzzel megvalósított faluközpont,

benne a templom, a parókia külső, és a Simor János Általános Iskola teljes felújításáról. Megemlítette még a központban kialakított parkolók és térburkolat megépítését, a 2006-2010 között nyert 434 millió forint hatékony felhasználásának további eredményeit. A jövőről szólva arról is beszélt, hogy a korábban külső helyreállított Sándor Metternich kastély hasznosítása érdekében egészségügyi centrum ottani kialakítását tervezik. Ez ügyben elrehabilitált tárgyalásokat folytatnak. A tájékoztatót követően programunk a 2010/2011-es tanévben teljesen felújított, kibővített Simor János, egykori esztergomi érsek nevét viselő iskolában folytatódott. Hudoba Gyula, igazgató a referenciát elmesített intézmény, ökoiskola pedagógiai munkájáról, az alsó- és felső tagozat 130 diákja számára kínált tevékenységközpontú és kooperatív módszereket használó oktatás részleteivel ismertette meg bennünket. Együtt jártuk végig az imponáló termeket, fejlesztésű szobától az igen csak

modernnek számító, sok kísérletre lehetőséget teremtő kémiai szaktanteremig. Az aulát és az iskola udvarán kialakított szabadtéri színpadot, - melyek nagy közösségi rendezvények megtartására is alkalmasak -, ugyancsak elismeréssel szemléltük.

Hudoba Gyuláné kutatásainak hála, megismerkedhettünk a község népviseletével, 20. századi tradicionális öltözködésének megmentett darabjaival. A bemutató során nemcsak képeket láttunk, de a hölgyek örömeire, élő bemutató tette szemléletesebbé a mondanivalót. Mottója a következő volt: *„A népviselet állandóan változik, fejlődik, kifejezéseszközei sem örök, megmerevedett formákból állnak. Egyes régi elemek tovább élnek a viseletben, alkalmazkodva az újhoz.”* (Idézet Hudoba Gyuláné *Bajna község népviselete* című tanulmányából.) Akit ebben érdekel, a *Magyar Viselet Napja* című bajnai rendezvény képeit megtekintheti az alábbi linke kattintva.

<http://mvn20091r.bajna.fotoalbum.hu/>

Következésképpen napirendi pontként a Komárom-Esztergom Megyei Honismereti Szövetség megtartotta évi rendszeres közgyűlését. Kovács Lajos, elnök beszámolójában felidézte az elmúlt évi rendezvényeket (honismeret napja, vetélkedés, Honismereti Akadémia), majd ismertette a hasonló tartalmú 2011. évi terveinket. A pénzügyi beszámoló után elfogadtuk az egyesület munkatervét. Ebben kiemelt szerepet játszik az idén szeptemberre Tatára tervezett *Iskola és honismeret* című konferencia, amelynek keretében módszertani elveket és gyakorlati tapasztalatokat gyűjthetünk a honismeret, helytörténet oktatásának mikéntjéről.

Ezt követően a Községi Házban megtekintettük a gróf Sándor Móricovics „kunsztjait” megőrző festményeket, majd engedéllyel meglátogattuk a 18. század közepén épült Sándor-Metternich kastélyt. Izsó Károly avatott vezetésével megismerkedtünk a szép épület és a Sándor család múltjával.

A programsorozat a Bajnai Borbarát Egyesület szilvási pinceszéjénél, jó hangulatban ért véget.

Dr. Horváth Géza (JAMK Tatabánya)

Férfiportrék a XX. századból

Ezzel a címmel jelentette meg a Tatabányai Levéltár kiadványsorozatának 13. kötetét, melynek bemutatója a közgyűjteményeknek a helyi társadalomért történő összefogása jegyében, május 16-án került megrendezésre a József Attila Megyei Könyvtárban.

A rendezvény elején Bereznai Csaba, alpolgármester és Dr. Bene Magdolna, címzetes főjegyző a város nevében köszöntötte meg a nyugállományba vonult Dr. Ravasz Éva több évtizedes, Tatabányáért végzett munkáját.

A kötet írásait a szerzők, Dr. Ravasz Éva, a levéltár elnöke, Dr. B. Stenge Csaba jelenlegi igazgatója, továbbá a saját visszaemlékezését közlő Tatár Imre és a házigazda, Dr. Horváth Géza beszélgetés keretében mutatta be az érdeklődők közönségnek.

Bár a kötetben időrendi sorrendben szerepelnek a portrék, a most 92 esztendővel Tatár Imre korára való tekintettel elsőként kérdeztem: történelmi távlatból miként látja saját- és bajtársai sorsát az 1940-44 között Bánhidán működő munkatáborban? A szerző, aki egyébként aktív újságíró volt 1947-től 2000-ig, a szemtanú hitelességével elevenítette fel az itt töltött éveket. „Értelmes munkát” végeztek, a bánhidai erőd fejlesztéséhez kellett kibítenniük a Centrál-tó medrét.

Jól bántak velük, jók voltak a körülmények, nem voltak kegyetlenkedések, mint más munkaszolgálatosok a Donnán, vagy a bori rézbányákban dolgozók esetében. Túlélési esélyeik is sokkal jobbak voltak.

Dr. Ravasz Éva kutatásai eredményeként két egykori

tatabányai bányai igazgató portréját vázolta fel, természetesen történelmi háttérrel. Az európai hír, polgári származású Ranzinger Vince az Osztrák-Magyar Monarchia idején úttörőként fejlesztette fel a MÁK Rt. akkor még kis bányatelepét. Újtársaival, korszerű szakmai megoldásaival szakmai elismertséget szerzett, európai vérkeringésbe kapcsolta be a bányacéget. Az idejében, 1902-ben nyilvánították községgé, - s ezzel felkerült a térképre - Tatabánya.

Rehling Konrád 1916-42 között folytatta a munkát, a MÁK Rt. tatabányai vállalatának fejlesztését. Az életébe már beleszólt a politika is. 1919 szeptemberében történt az a csendes rsort, amelynek emlékére 1950 óta ünnepeljük a bányásznapot. Tény, hogy annak idején a tüntetőkre tüzet vezényelt csendőrhadnagy, Rehling irodájából távozott a végzetes esemény előtt.

Dr. B. Stenge Csaba is két személyről szól. Kóta József feltaláló, robbantási szakértő életének eddig nem ismert részletével, a bányamérnök katonai pályájával, és Nagy József tatabányai születésű vadászpilóta (civilben vasesztergályos) katonai karrierjével, később sportrepülő munkásságával ismertette meg a hallgatóságot. Utóbbi, a jó kezű és szerencsés pilóta, „Juju” egyedül úszta meg századából sértetlenül a háborút. Több ugyanúgy féltették

1945 után, mint a tengerészből gépészmérnök lett, Tatabányán dolgozott, mai szóval „technokrata” Ligday Jánost. Róla unokája rajzolt portrét a kötetben, aki a délutánon sajnos nem lehetett jelen. Helyette e sorok szerzője villanás-

szerűen idézte fel alakját.

A kötet méltó folytatása a levéltár kiadói és tudományos tevékenységének, a „csinált város” történelmének megismertetésén keresztül önbecsülésünk, identitásunk erősítését is szolgálja. Tatabánya múltja és megirandó történelmi monográfiája szempontjából is kulcsfontosságúak az itt közölt portrék.

Dr. Horváth Géza (JAMK Tatabánya)